

YUNANİSTAN'DA AZINLIK EĞİTİMİNİN SORUNLARI

Cem ŞENTÜRK

Bilimsel Araştırmalar Serisi No. 1

ABTTF

Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu

NGO in Special Consultative Status with the Economic and Social Council of the United Nations
Member of the Federal Union of European Nationalities (FUEN)

Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu
Johannis Str. 50
D-58452 Witten

Tel: +49.2302.91.32.91
Fax: +49.2302.91.32.93

E-mail: info@abttf.org
Web: www.abttf.org

Yayın Yeri ve Tarihi:
Witten - Eylül-2005

Hazırlayan: Cem ŞENTÜRK

NGO in Special Consultative Status with the Economic and Social Council of the United Nations
Member of the Federal Union of European Nationalities (FUEN)

İçindekiler

Giriş.....	5
1. Azınlık Eğitimi.....	5
1.1. İlkokullar.....	7
1.2. Ortaöğretim.....	7
1.3. Medreseler.....	8
1.4. Yüksek Öğrenim.....	9
2. Azınlık Eğitiminin Sorunları.....	9
2.1. Okulların Adlandırılması.....	10
2.2. Okulların Yönetimi.....	11
2.3. Eğitim Kalitesinin Düşüklüğü.....	12
2.3.1. Ders kitapları.....	12
2.3.2. Derslikler.....	13
2.3.3. Öğretmen Yetersizliği.....	14
2.3.4. Azalan Türkçe Ders Saatleri ve Tatil Günleri Sorunu.....	15
2.3.5. Bitirme Sınavları, Zorunlu Eğitim Süresi ve Öğrenci Kaybı.....	16
2.4. SÖPA ve Medreseler.....	17
2.5. Anaokulu talepleri.....	19
3. Sonuç Yerine: Yunanistan'ın Azınlık Eğitimi Konusundaki Yaklaşımı.....	19

Giriş

Batı Trakya'da Lozan Antlaşması'nın 40 ve 41. maddeleri ile kuruluş ve faaliyetleri garanti altına alınmış ikiyüzün üzerinde azınlık okulu bulunmaktadır. Bu okullarda eğitim Türkçe ve Yunanca olarak yürütülmektedir. Osmanlı'dan devralınan *millet* sistemine göre oluşmuş bu eğitim kurumları Lozan'dan sonra yeni statüleri ile azınlığın idaresine bırakılmış ve bu dönemden itibaren azınlığın etnik bilinçlenme sürecinde itici gücü oluşturmuşlardır.¹

1950'lerin sonlarına dek çok ciddi şikayetlere konu olmayan eğitim konusu, diğer sorun alanlarında olduğu gibi Kıbrıs uyuşmazlığı ile gerilen ilişkilerin kurbanı olur. Bir yandan imzalanan tüm antlaşma ve protokollere rağmen Türkiye'den yeni ders kitaplarının girişine engel olunur, diğer yandan Türkçe ders saatleri sürekli azaltılırken, Lozan'ın 37, 40 ve 41. maddelerine aykırı olarak çıkarılan yasalarla, okulların azınlığın kontrolünden çıkarılmasına çalışılmıştır.² Son yıllarda gözlemlenen görelî iyileşmelere karşın Batı Trakya'da azınlık eğitimi ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Bu çalışmada azınlık eğitiminin genel durumunun değerlendirilerek, yaşanan-yaşanmış sorunlar ortaya konacaktır.

---

¹ Burada kullanılan ve metnin geri kalan bölümlerinde de kullanılacak olan „etnik/ulusal bilinçlenme“, „ulus“ ve „etnisite“ içerimli tüm sözcükler irredentist bir anlamlar taşımamaktadırlar. Batı Trakya'da yaşayan azınlığın tarihinde hiçbir dönem ayrılıkçılık gündeme gelmemiştir. Azınlık olarak yaşamın başladığı 1920'li yıllarda azınlığın bütünlüğünü sağlayan din tutkalı, 50 yıldan fazla süren zorlu geçiş evresinin ardından yerini etnik bilince bırakmış, 1970'li yılların ilk yarısına rastlayan bu geçiş, 1980'lere girilirken dini liderlerin, etnik zeminli hak arama mücadelesinin önderliğini üstlenmesi ile din ile ulusçu anlayış arasında bir uzlaşmaya dönüşmüştür. Bugün Batı Trakya'da yaşayan ortalama bir azınlık mensubunun kimliğinde din ve milliyet bir birinden ayrılamaz derecede iç içedir.

² Batı Trakya'da tüm ihlallere karşın bölgede yaşayan azınlık mensuplarının eğitim konusunda Yunanistan'ın diğer bölgelerinde yaşayan azınlık mensuplarına kıyasla şanslı olduklarını söylemek gerekir. Türkçe eğitim veren azınlık okulları yalnız bu bölgede bulunmakta, Yunanistan'ın diğer bölgelerine dağılmış azınlık mensupları bu haktan istifade edememektedir. 2003 yılı itibari ile çoğunluğu Atina'da yoğunlaşmış, anadili Türkçe olan müslüman nüfusun 15.000 dolayında olduğu bildirilmektedir ve bu kitle anadilde eğitim imkanından istifade edememektedir. Tsitsekilis, Konstantinos; Mavrommatis, Giorgos, **Turkish: The Turkish language in Education in Greece**, Mercator-Education, Leeuwarden, 2003, s. 5.

1. Azınlık Eğitimi

1.1. İlkokullar

Batı Trakya'da 214 Azınlık ilkokulunda 6.694 öğrenci eğitim görmektedir.³ 1997-1998 eğitim yılında Yunan Eğitim Bakanlığı'nın verdiği rakamlara göre bu okulların yüz yetmişbeşi iki öğretmenle faaliyet göstermektedir.⁴ Bu sayı bir azınlık okulunda bulunması gereken minimum öğretmen sayısıdır.

Yunanistan'da ilkokul eğitimi 6 yaşında başlamakta ve 6 yıl sürmektedir. Bunun ilk üç yılı temel eğitimi kapsamaktadır. Bu okullarda eğitim iki dillidir. Türkçe, Din, Matematik, Fizik, Kimya, Beden Eğitimi ve Sanat dersleri Türk dili ile işlenirken, Tarih, Yunanca, Çevre bilimi ve Medeni Bilgiler Eğitimi dersleri Yunanca görülmektedir.⁵

1.2. Ortaöğretim

Batı Trakya'da 200'ün üzerinde azınlık ilkokulu bulunmasına rağmen, ortaokul ve lise seviyesinde eğitim veren azınlık liselerinin sayısı yalnızca ikidir. Diğer azınlık okulları ile aynı statüye sahip bu okullardan biri Gümülcine'de (Celal Bayar Lisesi⁶-kuruluş:1952), diğeri İskeçe'de (Özel

---

³ Tsitsekilis; Mavrommatis, **Turkish...**, s. 12, s. 26. Türk Dışişleri Bakanı'nın verdiği son rakamlara göre ilkokul sayısı 229'dur ve bunların 132'si Gümülcine, 76'sı İskeçe ve 21'i Dedeağaç'ta bulunmaktadır. Batitrakyahaber@yahoo.com, "Batı Trakya'daki Türk azınlık, orta öğretim konusunda ciddi bir açmaz yaşıyor", 16 Ağustos 2004.

⁴ Tsitsekilis; Mavrommatis, **Turkish...**, s. 13.

⁵ Tsitsekilis; Mavrommatis, **Turkish...**, s. 15. Karş. Halil, İlnur, "Batı Trakya Türk Okullarında 1923'ten Günümüze Eğitim ve Öğretim", **IV. Uluslararası Batı Trakya Türkleri Kurultayı: 16-18 Haziran 2000-Londra**, Haz: Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu, ?, Bursa, 2000, s. 94-102.

⁶ 1952'de açılış döneminin Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Celal Bayar tarafından yapılan okula, kendisinin adı verilir. 1960 Mayıs'ında Türkiye'de gerçekleşen askeri darbenin ardından, Türkiye Yunanistan'dan okulun ismini değiştirmesini talep eder. Bu talebe olumlu karşılık veren Yunanistan'ın resmi kayıtlarında okul yalnız "Azınlık Lisesi" olarak anılmaktadır. Buna karşın azınlık tarafından okul hala eski adıyla anılmaktadır ve azınlık mensupları okulun tekrar eski adına kavuşmasını arzu etmektedirler. 2005 Mayıs'ında Batı Trakya'yı ziyaret ettiğim esnada görüşme olanağı bulduğum Batı Trakya Türk Öğretmeler Birliği Başkanı Sadık Salih'in sözlerini yorumsuz aktarıyorum: "... 1960'tan sonra değiştirilmiş, ama bugün Rum'unun da Türk'ünün de ağzında orası Celal Bayar Lisesi'dir. Adının iade edilmesi iyi olur. Tunç harflerle taş duvarların ta üstünde yazılı olan harfleri hatırlıyorum, Celal Bayar Lisesi, Türkçe ve Rumca yazıyordu. Çok güzel bir şeydi. Celal Bayar Lisesi'nin bir tarafında Türk bayrağı, diğer tarafında giriş bayrağının yanında Yunanistan bayrağı vardı, dostluk vardı. Çok güzel günlerdi onlar ve öyle günleri biz arzuluyoruz. Biz burada köprü olmak istiyoruz. Bizim bir art niyetimiz yok, çocukların çok iyi yetişmesini istiyoruz.", Sadık Salih ile mülakat, Gümülcine, 24.05.2005.

statüye haiz Muzaffer Salihoglu Lisesi, kuruluş tarihi: 1965) bulunmaktadır. İki azınlık lisesinin herbirinin ortaokul bölümlerinde ortalama 300, lise bölümlerinde ise 110 öğrenci eğitim görmektedir.⁷ 2005-2006 yılı itibariyle 570'i Celal Bayar Lisesi'nde , 420'si İskeçe Muzaffer Salihoglu Lisesi'nde olmak üzere ilgili okulların ortaokul ve lise bölümlerinde toplam 990 öğrenci eğitim görmektedir.

Toplam 6 yıl süren eğitimin ilk üç yılı ortaokul seviyesinde, ikinci üç yılı lise seviyesindedir. İzleyen bölümlerde değineceğimiz yasa değişiklikleri ile cazibelerini yitiren bu okulların varlığı için bir diğer tehlike de, Yunanistan'ın özellikle bölgenin kuzeyindeki dağlık bölgede kurduğu ortaöğretim kurumlarıdır. Dördü İskeçe'de, biri Gümülcine'de olmak üzere kurulmuş bu beş ortaokulda din dersi haricinde tüm derslerin Yunanca okutulduğu bildirilmektedir.⁸ Bunun yanında nüfusunun tamamını Batı Trakya Türk azınlığı mensuplarının oluşturduğu İskeçeye bağlı Gökçepınar Köyü'nde yalnızca Yunanca eğitim veren bir Teknik Lise bulunmaktadır.

1.3. Medreseler

İlki 1949 yılında Gümülcine'de, ikincisi İskeçe'nin Şahin kasabasında kurulmuş iki medresenin esas amacı azınlık için din adamı yetiştirilmesidir. Ancak, İkinci Dünya Savaşı'nı ve ardından iç savaşı yaşamış Yunanistan'da, azınlık eğitimini yürütecek öğretmen eksikliğini gidermek üzere medrese mezunları devreye sokulmuş, bu vesileyle medreseler aynı zamanda öğretmen yetiştiren kurumlar haline gelmişlerdir.⁹

Kurulduklarında eğitim süreleri 3 yıl olan medreselerin, eğitim süreleri 1957'de beş yıla çıkarıldı. Uzun yıllar statüsü belirsiz bir şekilde faaliyet gösteren bu kurumlara, 1998'de çıkarılan yasa ile ortaöğretim kurumu statüsü verilerek eğitim süreleri altı yıla çıkarıldı.(1998/2621 tarih/sayılı yasa) Bu okullarda Türkçe, Arapça ve Yunanca olarak üç dilde eğitim verilmektedir. Bu okulda Türkçe Dilbilgisi dersi sadece seçmeli ders olarak okutulmaktadır.

---

⁷ Tsitsekilis; Mavrommatis, **Turkish...**, s. 19.

⁸ Halil, İlnur, "Batı Trakya Türk Okullarında...", s. 98.

⁹ Çavuşoğlu, Asım, "Medreselerin Dünü Bugünü", **IV. Uluslararası Batı Trakya...**, s. 111, Halil, İlnur, "Batı Trakya Türk Okullarında...", s. 98.

1.4. Yüksek Öğrenim

Yunanistan'da bazı üniversitelerde bulunan Türk dili bölümleri ve azınlığa öğretmen yetiştirmek üzere kurulmuş SÖPA (Selanik Özel Pedagoji Akademisi)'nde tamamı Yunanlı öğretmenlerce verilen Türk dili dersleri haricinde Türkçe eğitim veren yüksek öğretim kurumu bulunmamaktadır.

İzleyen bölümde değineceğimiz azınlık eğitiminin kalite düşüklüğü nedeniyle, azınlık mensularının üniversite öğrenimi görme olanakları da oldukça dardır.¹⁰ Bu sıkıntıyı gidermek üzere 1995 yılında çıkarılan bir yasa ile yüksek okullara girişte azınlık mensuplarına kontenjan uygulaması getirildi. İlk uygulamanın yapıldığı 1996/1997 akademik yılında 70 öğrenciye üniversite öğrenimi görme şansı tanındı. 2000 yılında bu imkandan yararlanan azınlık mensuplarının sayısının 400'e ulaştığı bildirilmektedir.¹¹ 2005 itibariyle kontenjandan yararlanarak üniversitelere devam eden Batı Trakya Türk azınlığı mensuplarının sayısının 1500'e ulaştığı tahmin edilmektedir. 2005 yılında Rodop ilinden 160, İskeçe ilinden 119 kişi bu okullara girmeye hak kazanmıştır.

Teorik olarak bu bölümde yer verebileceğimiz bir diğer yüksek öğrenim kurumu olan SÖPA'yı izleyen bölümlerde, sorunlar başlığı altında ele alacağız.

---

¹⁰ Yunanistan'da görev yapmış diplomat Gündüz Aktan'ın ifadesine göre, görev yaptığı dönemde Yunanistan'daki üniversitelerden mezun olmuş sadece iki azınlık mensubu vardır. **Hürriyet**, 01.08.1999.

¹¹ Kaşifoğlu, Erol, "Batı Trakya Eğitim gerçeği ve çözüm önerilerimiz", **IV. Uluslararası Batı Trakya...**, s. 103-105.

2. Azınlık Eğitiminin Sorunları

2.1. Okulların Adlandırılması

Batı Trakya’da okulların isimlendirilmesi konusu uzun süre tartışma konusu olmamış, hatta 1954 tarihli 3065 sayılı¹² yasanın ardından çıkarılan emirnamelerle, “Müslüman Okulu” yazılı tabelalar yerine “Türk okulu” yazılıların asılması istenmiştir. (bkz. Ek. 1) Azınlık üzerinde “Türk Okulu” yazılı tabelalar bulunana okul fotoğraflarını hala arşivlerinde saklamaktadır. (bkz. Ek 2) 1967’de iktidara gelen cunta ilk iş olarak okul tabelalarını değiştirmeye başlar.¹³ Ancak Baskın Oran’ın bildirdiğine göre, Türk adı 50’li yılların sonundan itibaren müfettiş baskıları ile okul adlarından yavaş yavaş silinmeye başlamıştır.¹⁴ Bu pratiğin resmîyet kazanması ise 1972’de çıkarılan 1109 sayılı yasa ile olur.

Esasında içerikten ziyade bir tanımlama sorunu olan bu durumu, eğitim sorunları başlığı altında ele almak pek doğru bir yaklaşım gibi görünmeyebilir, buna karşın Batı Trakya azınlığının tüm sorunlarının kökeninde kimliğin ne şekilde tanımlandığı meselesi yattığından, kavramsallaştırmalar bazen çok büyük önem arzedeilmekte, bazı tanımlar masumiyetlerini yitirebilmektedirler. Okullarını ve kendilerini tanımlamak üzere “Türk” sıfatını kullanan öğretmenlerin aldıkları cezalar bu noktada hatırlanmaya değerdir.¹⁵

---

¹² “Mareşal Papagos Kanunu” olarak da bilinen bu yasada azınlık okullarının “Türk Okulu” olarak adlandırıldığı bildirilmektedir. Halil, İlnur, “Batı Trakya Türk Okullarında...”, s. 95. Oran, Baskın, **Türk-Yunan İlişkilerinde Batı Trakya Sorunu**, Bilgi Yayınları, Ankara, 1991, s. 120.

¹³ Ömeroğlu’nun bildirdiğine göre okul tabelalarındaki Türk adı silinerek, yerlerine bu dönemde M/KON ifadesi yazılmıştır. Bu ifade hem Müslüman hem azınlık okulu anlamına gelebilecek bir kısaltmadır. Ömeroğlu, Aydın, **Belgeler ve olaylar ışığında, bilinmeyen yönleriyle Batı Trakya Türkleri ve Gerçek –1-**, İstanbul, 1994, s. 59. Bu durum „Türk Okulu“ tabirinin ileride yasa değişiklikleri ile kaldırılmasına kadar bir geçiş aşamasının öngörüldüğünü göstermektedir.

¹⁴ Oran, Baskın, **Türk-Yunan...**, s. 121

¹⁵ 12 Türk Öğretmene altına imza attıkları belgelerin içeriğinde yer alan “Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği” sözcüğü nedeniyle 8 ay hapis cezası verilmiştir. IHF, **Report to the OSCE Implementation Meeting on Human Dimension Issues: Greece**, Warsaw. 17-27 October 2000, s. 24-25. Adnan Raifoğlu tarafından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önüne götürülen davada Yunanistan mağdura, dava aşamasına geçilmeden 7 milyon Drahmi tazminat ödemeyi kabul etmiştir. IHF, **Report**, 2000, s. 25. Rasim Hint (Hid) adlı ilkökul öğretmeni de resmi bir toplantı da “Türk okulu” tabirini kullandığı için 1996-1998 yılları arasında dağ köylerine sürülmüş ve bir yıl süreyle hapse mahkum edilmiştir. IHF, **Parallel Report on Greece’s Compliance**, Mart 2000, s. 15. Ayrıca azınlık okullarında görev yapan öğretmenleri bir araya getirmek üzere kurulmuş Batı Trakya Türk Öğretmenler Birliği’nin (kuruluş 1936) isminde yer alan “Türk” sözcüğü nedeniyle 1983 yılından beri tabelası indirilmiştir. Dernek bugün

2.2. Okulların Yönetimi

Lozan Antlaşması'nın azınlık eğitime ilişkin hükümlerinden 40. maddeyi Yunanistan için okursak:

"[Müslüman azınlığa] mensup [Yunan] uyrukları,...giderlerini kendileri ödemek üzere...,her türlü okullar ve buna benzer eğitim ve öğretim kurumları kurmak, yönetmek ve denetlemek... konularında eşit hakka sahip olacaklardır".

Açıkça görülmektedir ki, azınlık kendi okullarını kurma, yönetme ve denetleme yetkilerine sahiptir. 1977'ye kadar okulların idaresi öğrenci velileri tarafından seçilen encümen heyetlerince yürütülürken, 1977 tarih 694 sayılı yasa¹⁶ ile Encümeni seçme yetkisi valiye bırakılır. Yeni yasanın 6. Maddesinin getirdiği düzenleme ile en az beş en çok 15 velinin isminin bulunduğu bir listeden, valinin 3 kişilik encümeni seçerek ataması kuralı getirilmiştir (1. Fıkra), böyle bir isim listesi bulunmadığı takdirde vali kendi takdir ettiği üç kişiyi encümenlik görevine atar. (4. Fıkra) Bu durum okulların özerkliğini zedeleyici niteliktedir, fakat bu yasal düzenleme aslında sadece 1967'de Cunta'nın iktidara gelmesinden sonra fiilen durdurulan encümen seçimlerine ilişkin duruma yasal zemin hazırlanması olmuştur. Ancak, esas sorun encümen seçiminden ziyade encümenin yetkileri konusunda ortaya çıkmaktadır. İlgili maddenin 5. fıkrasındaki *"Okul encümenlerinin seçilme işlemleri, görev ve yetkileri Milli Eğitim ve Din İşleri Bakanının kararları ile tespit edilir"* hükmünü 1972'de çıkarılan 1109 sayılı kararnameden sonra öğretmen atamalarının, encümenin önerisiyle başlatılması yerine genel müfettişin önerisiyle başlatılması uygulamasına geçişle birlikte okunduğumuzda, okul encümenleri gerçekte sadece göstermelik kurumlar haline gelmektedir. 694 sayılı yasa ile eş zamanlı çıkarılan 695 sayılı yasanın azınlık okullarına öğretmen atamalarında önceliğin Selanik Özel Pedagoji Akademisi mezunlarına verileceği hükmünü getirmiş (1977/695 m. 3/7) olduğu ve encümenlerin esas yetki alanı olan öğretmen atamaları konusunda aşınmayı hızlandırıcı etki yaptığını da burada hatırlanmamız gerekir. Azınlık mensuplarının belirttikleri üzere 1965 yılından bugüne ilkokullara encümen kararı ile tek öğretmen dahi alınmamıştır.¹⁷ Öte yandan azınlık ortaokul/liselerine son dönemde tamamı Türkiye üniversiteleri mezunu öğretmenlerin atanması yapılmıştır.

---

faaliyetlerini gayriresmi biçimde sürdürmekte, gerçeklerilen kültürel etkinlikler azınlığın isminde "Türk" sözcüğü geçmeyen az sayıda yasal olarak tanınmış derneklerinin himayesinde gerçekleştirilmektedir.

¹⁶ Yasanın Türkçesi için bkz. Mollahüseyin, Halit, "Batı Trakya Türkleri'nin Eğitim Sorunları İlgili Kanun, Andlaşma ve Protokoller", **Türk Dünyası Araştırmalar Dergisi**, yıl 1, sayı 2, Ekim 1979, s. 114-137.

¹⁷ Batitrakyahaber@yahoo.com, "Eğitim yılı sorunlarla başlıyor", 16 Eylül, 2004.

2.3. Eğitim Kalitesinin Düşüklüğü

2.3.1. Ders kitapları

Batı Trakya'da sürdürülen azınlık eğitiminde kullanılacak kitaplar konusu, azınlık hakkı ihlallerinin en yoğun şekilde yaşandığı Cunta döneminde, Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan bir protokolle (1968) çözümlenmeye çalışılmıştır. O tarihe kadar 1952'de basılmış ders kitaplarını kullanan öğrencilerin sorunu protokolü izleyen yıl getirilen kitaplarla çözülmüş, bu konuda süreklilik sağlanamadığından azınlık mensubu öğrenciler çağın oldukça gerisindeki kitaplarla eğitim görmek zorunda kalmışlardır. 1990'da bölgeyi ziyaret eden Helsinki Watch Komitesi'nin bildirildiğine göre: öğrencilerin eğitim gördükleri Yunanca okuma kitapları yeniyken, Türkçe kitaplar eski ve kullanılmıştır, bunlar 1970 ve daha eski tarihli olup, çoğunlukla sayfa eksikleri bulunmaktadır.¹⁸ Ancak ikibinli yıllara girilirken, Türkiye ile Yunanistan arasında kurulan iyi ilişkiler sayesinde aşılacak sorun, eğitimde ciddi sorunlar yaratmaktaydı. Fotokopi yoluyla çoğaltılan, elden ele geçerek iyice yıpranmış kitaplarda geçen “insanoğlu birgün aya gidecektir” gibi ifadeler bu kitaplarla yürütülen eğitimin çağın ne derecede gerisinde kaldığını göstermektedir. Azınlık okullarında okutulacak ders kitapları konusunda Yunanistan'ın 80'li yılların sonunda uygulamaya çalıştığı politika da burada hatırlanmaya değerdir. Bu dönemde Yunanlı yazarlara hazırlanmış Türkçe kitaplar, azınlık eğitimine sunulmak istenmiş, ancak azınlığın yoğun tepkisini çeken bu kitaplar, yaygınlık kazanamamıştır.

2000 yılında azınlık eğitiminde kullanılmak üzere ülkeye sokulan ilkokul kitapları, Türkiye'de eğitim- öğretimde kullanılan kitaplarla aynı içeriği izlemekte olup, Türk ulusal sembollerinden arındırılmıştır.¹⁹ Daha önce onaylanarak azınlık eğitiminde kullanılması istenen kitapların geri çevrilmesinde bu gerekçe oldukça önemli yer teşkil ediyordu. Hatta Yunanistan'ın düzeltilmek üzere geri çevirdiği matematik kitaplarında geçen hesaplamalardaki Lira sözcüğü yerine, Drahmi'nin kullanılmasını istediği bildirilmektedir.²⁰ Batı Trakya'daki iki azınlık ortaokul/lisesinde kullanılacak yeni ders kitaplarının onay-basım çalışmaları halen sürmektedir.

---

¹⁸ Helsinki Watch, **Vernichtung der ethnischen Identität**, ABD, 1990, s.41.

¹⁹ Tsitsekilis; Mavrommatis, **Turkish...**, s. 16.

2.3.2. Derslikler

1990 yılında bölgeyi ziyaret eden Helsinki Watch Komitesi'nin tespitlerinden biri de bölgede faaliyet gösteren okulların kötü koşullarıdır. Hem eğitim yapılan alanın darlığı, hem de eskiyen yıkılan bölümlerin tamiri için izin alınmadığı dile getirilen konulardır.²¹ Daha sonraki uluslararası raporlarda da eğitim koşullarının yetersizliği konusu yer almaya devam eder.²² Son yıllarda Avrupa Birliği'nden sağlanan fonlarında katkısı ile bu alanda iyileşmeler gözlemlenmeye başlanır. 1998 rakamlarıyla azınlık okulları için ayrılan yaklaşık 2 milyon dolarlık fonun 450 bin dolarlık bölümü tamirat masrafı ve 325 bin doları eğitim materyalleri için harcanmıştır.²³ Ancak burada dikkat çeken nokta aynı yıl içinde 940 bin dolarlık fonun yeni okul inşası için ayrılmış olduğudur. Yunanistan'ın verdiği rakamlara göre 1994-95 yılında varolan azınlık okullarının tamir ve bakımı için 1,7 milyar ECU fon ayrılmışken, yeni okul inşası için 6,7 milyar ECU kullanılmıştır.²⁴ Bu durum ilk bakışta pozitif bir gelişme gibi görüle de, bu fonlar daha önce ortaöğretim konusunu ele alırken değindiğimiz, din dersi haricinde tüm eğitimin Yunanca sürdürüldüğü eğitim kurumları için harcanmıştır. Azınlık okullarının kötü koşulları karşısında , tam teçhizatlı bu modern okullar cazibe merkezleri yaratarak, azınlık okullarında kan kaybına neden olmaktadır. Özellikle son dönemde iki azınlık lisesinde çok büyük ölçüde derslik sıkıntısı yaşanmaktadır. 2004 yılında Gümölcine Celal Bayar Lisesi'ne inşa edilen ek bina dahi derslik ihtiyacını karşılayamamaktadır. Bu okullarda derslik yetersizliği nedeniyle bazı sınıflarda öğrenci sayısı 40'a ulaşmaktadır. Bu bağlamda azınlığın eğitimeğitim ihtiyaçlarını karşılamak üzere yeni ortaokul/liselerin açılması gerekmektedir.

---

²⁰ Helsinki Watch, **Vernichtung...**, s. 41.

²¹ Helsinki Watch, **Vernichtung...**, s. 40-41.

²² IHF, **OSCE Implementation Meeting on Human Dimension Issues**, Warsaw, 1997 (http://www.ihf-gr.org/viewbinary/viewhtml.php?doc_id=5033, bağlantı tarihi: 10.12.2004)

²³ Greek Helsinki Monitor, **Minority Rights in Greece**, 1999, s. 40.

²⁴ Republik Griechenland, **Griechenland in der Welt: Eine Gesamtdarstellung der ausenpolitischen Beziehungen als Mitgliedstaat der EU**, Griechische Botschaft Presse- und Informationsbüro, Bonn, 1998, s. 79.

Tablo: Azınlık Okullarında Derslik Sayı

Sınıf Sayısı	Okul Sayısı
Tek Sınıflı	45
İki Sınıflı	82
Üç Sınıflı	41
Dört Sınıflı	26
Beş Sınıflı	10
Altı Sınıflı	6
Altıdan Fazla Sınıflı	52
Toplam	262 ²⁵

2.3.3. Öğretmen Yetersizliği

Batı Trakya'daki pek çok azınlık okulunun en ciddi sorunlarından biri öğretmen yetersizliğidir. Daha önce de sözünü ettiğimiz üzere 230 civarındaki azınlık okulundan 175'i yalnız iki öğretmenle eğitim faaliyetini sürdürmektedir. Ancak öğretmen sayısından ziyade öğretmenlerin nitelikleri konusu sorunun en önemli boyutudur. Batı Trakya'da bugüne kadar süregelen azınlık eğitiminde şu üç tip öğretmen görev almıştır:

- a. Formasyonsuz Öğretmenler: Bu tip öğretmenler genelde ilkokuldan liseye uzanan bir eğitimden geçmiş, hatta bazıları hiç eğitim almamış, pedagojik formasyonu bulunmayan kişilerdir. Medrese mezunlarının da dahil olduğu bu grupta yer alan öğretmenler, güncel koşullar neticesinde doğan eğitim sıkıntısını gidermek üzere azınlık tarafından temin edilmiş kişilerdir. Bugün için bu tip öğretmenlerin sayısı oldukça azalmıştır.
- b. Formasyonlu Öğretmenler: Bu tip öğretmenler, Batı Trakya Türk azınlığına mensup olup, bir şekilde Türkiye'de öğretmenlik eğitimi aldıktan sonra, bölge de sözleşmeli olarak

²⁵ Azınlık okullarından bir bölümünde eğitim öğretim faaliyeti süreklilik arzmemekte, okulların bir kısmı dönemsel olarak kapanmak durumunda kalmaktadır. Faal okul sayısı ile dersliklerine sayılarına göre tüm okulların sayısı arasındaki fark bu nedenden kaynaklanmaktadır.

öğretmenliğe başlayan kişilerden ve Kontenjan Öğretmenlerinden oluşmaktadır. 1951 tarihli Kültür Antlaşması gereğince Türkiye'den azınlık eğitimi için gönderilen formasyonlu Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğretmenler bu grupta yer almaktadırlar. Söz konusu antlaşma Türkiye'den gönderilecek kontenjan öğretmeni sayısını 35 olarak belirlemiş olmasına karşın, Yunan makamları her yıl yalnızca 16 öğretmene onay vermekte, bu sayı azınlığın ihtiyaçlarına cevap verememektedir.

c. SÖPA Mezunu Öğretmenler: 1968 yılında cunta idaresi döneminde kurulan Selanik Özel Pedagoji Akademisi, 1977'de çıkarılan 695 sayılı yasa ile azınlık eğitimine öğretmen yetiştiren temel kaynak haline getirildi. (m. 3/7) Diğer gruplarda yer alan öğretmenlerin aksine bu grup öğretmenler devlet memuru sayılmaktadırlar.(m. 3/9)

Eldeki son verilere göre 214 azınlık ilkokulunda görev yapan 861 öğretmenin 417'si azınlık mensuplarından, 2004-2005 itibariyle 9'u Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı kontenjan öğretmenlerinden oluşmaktadır. Ortaöğretim faaliyeti sürdüren kurumlarda ise toplam 95 öğretmenin 55'i Hıristiyan Ortodoks öğretmenlerken, 31 azınlık mensubu öğretmen ve Türkiye'den 7 (2004-2005 itibariyle) kontenjan öğretmeni bulunmaktadır.²⁶ Azınlık okullarında öğretmenlik yapan SÖPA mezunlarının ise 250-300 (azınlık mensubu öğretmenler içerisinde hesap ediliyor) civarında olduğu bildirilmektedir.²⁷

Rakamlardan okunan sayısal olarak durumun çok katlanılmaz bir halde olmadığıdır. Buna karşın, ayrı bir anabashi altında ele almayı uygun gördüğümüz SÖPA mezunu öğretmenlerin git gide eğitim ihtiyacını karşılayan temel kaynak haline gelmesi ve bu okul mezunlarının yeterli nitelikleri edinmeksizin bu okullarda görevlendirilmeleri sorunun ciddiyetini arttırmaktadır.

2.3.4. Azalan Türkçe Ders Saatleri ve Tatil Günleri Sorunu

1954 yılında çıkarılan 3065 sayılı yasa ile azınlık okullarında okutulacak ders saatleri belirlenmiştir. Dönemin iyi yürüyen Türk-Yunan ilişkilerindeki bu sıcak havayı yansıtan yasa ile ilkokulların ilk üç senesinde 8 saat Yunanca, ikinci üç yılda ise 2 saati Tarih ve iki saati Coğrafya dersi olmak üzere toplam 12 saat Yunanca ders verilmesi öngörülmüş, geri kalan derslerin ise (ilk üç yıl 26

²⁶ Tsitsekilis; Mavrommatis, **Turkish...**, s. 16, 19.

²⁷ Republik Griechenland, **Griechenland in der Welt**, s. 78. Halil, İlnur, "Batı Trakya Türk Okullarında...", s. 100.

saat, ikinci üç yıl 22 saat) Türkçe yapılması öngörülmüştür. Buna karşın 1975'den 1995'e kadar geçen yirmi yıllık süre zarfında yapılan kanun değişiklikleri ve çıkarılan kararnamelerle Türkçe ders saatleri %40 oranında erozyona uğrarken, Yunanca ders saatlerinde %50'lik bir artış görülür. Azınlık dilinde eğitimin maruz kaldığı bu aşınmaların yanında yeni bir yasa ile okul tatillerinin yeniden düzenlenmesi eğitimin ciddi bir yara almasına yol açar. 1972'de çıkarılan kararname ile azınlık okullarının diğer okullarla birlikte tatil günlerinde kapalı olması kuralı getirilmiş, bayram ve kandillerde de kapalı olan bu okullarda eğitim süresi en az 30 gün kısalmıştır. Bu eğitim yılının daha kısa sürdüğü dağlık bölge okullarında (Kasım ayı başından, Mayıs başına kadar) ağır sonuçlara yol açmıştır.²⁸

2.3.5. Azınlık Liselerinde Bitirme Sınavları, Zorunlu Eğitim Süresi ve Öğrenci Kaybı

1984 yılına kadar azınlık dilinde yapılan bitirme sınavları, bu yıl içerisinde, dersi veren Türk öğretmenle birlikte okul dışından gelen iki öğretmenin oluşturduğu bir komisyon tarafından yapılmaya başlanmıştır.(Lise 1, 2 ve 3. sınıflar için) Türkçe işlenen derslerin Yunanca olarak değerlendirilmesi haliyle başarı oranının çok aşağılarda kalmasına yol açmıştır. Söz konusu uygulamanın en önemli sonucu azınlık okullarına ilginin hızla azalması olmuştur. Azınlığın tepkisi üzerine söz konusu komisyon sınavları bugün sadece Lise 3. sınıf öğrencileri için uygulanmaya başlanmıştır.

Bitirme sınavı uygulamasının ortaöğretim kurumlarına etkisi ise daha ağır olmuş, okula kayıtlar azalmış, hatta Gümülcine'deki C. Bayar Lisesi 1985-1990 yılları arasında mezun verememiştir. 80'li yılların ortalarında kapanma sınırına yaklaşan bu liselerin öğrenci sayılarında son yıllarda önemli artış gözlenmektedir. Bunun sebebi büyük ihtimalle koşullardaki görece iyileşme ile birlikte, azınlık mensuplarına üniversiteye girişte kontenjan ayrılmış olmasıdır. 2005-2006 eğitim yılı itibariyle iki azınlık okulunun (ortaokul ve lise bölümleri) öğrenci sayısı 990'a ulaşmıştır.

---

²⁸ Halil, İlnur, "Batı Trakya Türk Okullarında...", s. 97. Tsitsekilis; Mavrommatis, **Turkish...**, s. 13.

Tablo: Yıllara göre İskeçe ve Gümülcine azınlık liselerinde eğitim gören öğrenci sayısı (1983-2003)

Yıl	Öğrenci Sayısı	Yıl	Öğrenci Sayısı
1983-84	532	1993-94	367
1984-85	357	1994-95	364
1985-86	304	1995-96	417
1986-87	127	1996-97	562
1987-88	131	1997-98	646
1988-89	214	1998-99	740
1989-90	273	1999-2000	812
1990-91	318	2000-01	905
1991-92	336	2001-02	909
1992-93	333	2002-03	925

Kaynak: 1990 yılına kadar veriler Oran, Baskın, **Türk-Yunan...**, s.146. 1990 sonrası Tsitsekilis; Mavrommatis, **Turkish...**, s. 26.

Azınlık okullarında kan kaybına yol açan bir diğer neden de, Yunanistan'da zorunlu eğitim süresi 9 yıla çıkarılırken, azınlık okullarının bu kapsama alınmaması olmuştur. 214 ilkokula karşın 2 medrese ile birlikte yalnızca 2 ortaöğretim kurumunun (ortaokul-lise) bulunması pek çok azınlık mensubunun ortaöğretim imkanının yararlanmasını güçleştirmiştir. Yunanistan'da 1976'da 9 yıllık zorunlu eğitime geçişle birlikte lise giriş sınavı kaldırılmış, ancak bu uygulama azınlık liseleri için devam ettirilerek, bu okullara giriş de zorlaştırılmıştır. 15 yıl süren uygulama 1992'de kaldırıldı ve okullara giriş kura usulü ile yapılmaya başladı. Her iki uygulamanın neticesi azınlık okullarında eğitime başlayanların %23,5'inin okulu bitirememesi olmuştur. Yunanistandaki genel başarısızlık ortalaması ise % 1.2'dir.²⁹

2.4. SÖPA ve Medreseler

SÖPA, 1968 yılında cunta idaresi döneminde azınlık okullarında görev yapacak öğretmenlerin devlet eliyle yetiştirilmesi için kurulur. Bir SÖPA mezununun kendi ifadesiyle, okulun kuruluş nedeni

²⁹ Tsitsekilis; Mavrommatis, **Turkish...**, s. 13-14.

„daha güvenilir!“ öğretmenler yetiştirmektedir.³⁰ Bu okulun esas öğrenci kaynağını son birkaç yıldır lise statüsüne kavuşturulmuş olan iki medrese sağlamaktadır. Bu medreselerde eğitim Türkçe, Arapça ve Yunanca olarak üç dilde yürütülmektedir. Gümölcine Medresesi’nde Arap ülkelerindeki eğitim kurumlarından mezun 6 Türk öğretmene karşın 7 Yunanlı öğretmenin yer aldığı, İskeçe’deki Şahin medresesinde ise 7 Yunanlı öğretmene karşın 2 Türk öğretmenin bulunduğu bildirilmektedir.³¹ Azınlığa öğretmen yetiştirme fonksiyonunu pratikte üstlenmiş olan medreselerde yeterince Türkçe eğitim alamayan mezunlar, SÖPA’da 3 yıl burslu olarak Yunanca eğitim aldıktan sonra azınlık okullarına atanmaktadır. Bu durum haliyle azınlıktan ciddi şikayetler gelmesine yol açmaktadır. Türkçe’ye yeterince hakim olmayan kimselerin çocuklara Türkçe öğretmek üzere okullara atanması en önemli rahatsızlık konusuyken, bir diğer eleştiri konusu ise SÖPA mezunlarının Yunan formasyonu ile azınlığı eritme politikasına hizmet ettikleri yönündedir. Hatta bu kişilere „elen müslümanı“ olduklarına dair belgeler imzalatıldığı yönünde iddialar dolaşmaktadır.³²

Azınlığın tüm tepkilerine rağmen hem SÖPA, hem medreseler öğrenci bulabilmektedirler. Bunun temel nedeni, özellikle ekonomik imkanların oldukça kısıtlı olduğu dağlık bölgede yaşayan gençler için burslu olarak görülen bu eğitimin kendilerine yükselme olanağı sağlamasıdır. Üç yıl süreli bir eğitimin verildiği bu okulda 2000-2001 verilerine göre 68 öğrenci ve 16 öğretmen görev almaktadır.

SÖPA mezunları 1990’lı yıllara kadar azınlık mensuplarınca neredeyse tümüyle dışlanmışken, sonradan azınlığın diğer kesimleri ile bir uzlaşma sağlandığı görülmektedir. SÖPA mezunlarının diğer azınlık örgütleri ile birlikte dahil olduğu eylemler ve daha iyi bir eğitim yönünde talepleri kendilerine oldukça pahalıya mal olur. Örneğin Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı’nın düzenlediği „Türk Kültürünü Tanıtma Semineri“ne katılan SÖPA mezunlarından 14’ünün görevlerinden uzaklaştırıldığı, pek çoğunun 2 ay hapis cezasına çarptırıldığı ve ücre köylere sürgün edildiği bildirilmektedir.³³ Azınlığın mücadelesine dahil olarak bu derece ciddi maliyetlere katlanan SÖPA mezunlarına karşın, tam aksi bir konumda yer alan mezunlar da hala bulunmaktadır. Örneğin yukarıda bahsettiğimiz Yunanlı yazarlarca hazırlanmış ders kitaplarının azınlık okullarında kullanılması çabasında öncülüğü SÖPA mezunları üstlenmiştir. Bu durum haliyle azınlığın tepkisine

³⁰ Hasan, Ahmet A., “SÖPA’nın Kuruluşu, Gayesi, Gelişmeler: Akademi Öğrencilerinin ve Öğretmenlerinin Azınlık Eğitimine Bakış açısı”, **IV. Uluslararası Batı Trakya...**, s. 114-116, s. 114.

³¹ Hasan, Ahmet A., “SÖPA’nın Kuruluşu...”, s. 111.

³² Akıllıoğlu, Tekin, “Batı Trakya Azınlığının Karşılaştığı Güncel Sorunlar”, **İnsan Hakları Merkezi Dergisi**, sayı 3 (Ankara, Aralık 1994), s. 32.

³³ Hasan, Ahmet A., “SÖPA’nın Kuruluşu...”, s. 115.

yol açmıştır.³⁴ Bu ikili durum SÖPA'nın geleceğine dair tartışmalarda da iki farklı görüşün ortaya çıkmasına yol açmıştır. Örneğin Vaaz ve İrşad heyeti azınlık mensuplarına çocuklarını „amacından sapmış“ medreselere göndermemelerini vaaz eder³⁵ ve SÖPA'ya tamamen karşıt bir tavır takınırken, kimi azınlık mensupları SÖPA'nın ıslah edilerek Türkiye'den gelecek eğitimcilerle desteklenmiş bir yüksek öğretim kurumuna dönüştürülmesi gerektiğini düşünmektedir.³⁶ Kesin olan nokta ise bu kurumun mevcut haliyle mezunları dahil kimseyi memnun etmediğidir. Yunanistan'ın da bu konuda politikasını değiştirerek kurumu üniversite bölümü haline çevirme niyetinde olduğu bildirilmektedir.³⁷

2.5. Anaokulu talepleri

Son yıllarda azınlık tarafından iki dilli azınlık anaokulları istemi dile getirilmektedir. Bu istemi karşılayacak, bir kurumsallaşmaya henüz gidilememiştir. 2000 yılı verilerine göre azınlık mensuplarının okul öncesi çağıdaki çocuklarından yalnız 300'ü Yunanca eğitim veren kamusal anaokullarına çocuklarını göndermektedir. Bu durum Yunanlı yazarlarca tarımsal ve geleneksel toplum yapısına bağlansa da,³⁸ bölgeden gelen haberler köylerde yaşayan azınlık mensuplarının da çift dilde eğitim yapan anaokulları talebinde bulunduğunu göstermektedir.³⁹ Bugün Yunanistan'da Türkçe eğitim veren anaokulu bulunmamasına karşın, BTTÖB ve BTAYTD'nin girişimleri ile 2004 yılından beri köylerde çocuk kulüpleri oluşturulmaya başlanmıştır. Uzman gönüllülerce idare edilen bu kulüpler pratikte anaokulu işlevine sahiptir. Ancak bu kulüplerin sayısı henüz sadece dokuzdur. Ancak bu kulüplerin açılış ve faaliyetlerine ilişkin hukuki sorunlar aşılamadığından, bunlar Yunan makamlarının çeşitli baskılarına maruz kalmaktadır.

---

³⁴ “Batı Trakya Türk Toplumuna Danışma Kurulundan Duyuru”, **İnsan Hakları Merkezi Dergisi**, sayı 3 (Ankara, Aralık 1994), s. 20

³⁵ “Eğitimimizde oyunlar oynanmaya devam ediyor”, **Öğretmenin Sesi**, ***, s. 6.

³⁶ Bu tartışma için batitrakyahaber@yahoo.com, “Azınlık Eğitimine Acil Çözüm”, 29 Temmuz 2004.

³⁷ Tsitsekilis; Mavrommatis, **Turkish...**, s. 21. Azınlık içerisinde BTTÖB de bu yönde bir eğilimi desteklemektedir. Denek başkanı Sadık Salih, azınlık okullarında eğitim vermek üzere yetiştirilecek öğretmenlerin Türkiye veya Yunanistan'da üniversiteye bağlı oluşturulacak bir kürsüde Türk ve Yunan akademisyenlerce yetiştirilmesini önermektedir. Sadık Salih ile Mülakat, BTTÖB Başkanı, 24.05.2005.

³⁸ Tsitsekilis; Mavrommatis, **Turkish...**, s. 12

³⁹ batitrakyahaber@yahoo.com, “Çift dilli anaokulu istiyoruz”, 15.12.2004.

3. Sonuç

Yunanistan'ın azınlık eğitimine ilişkin genel eğilimini tespit etmek için 1977'de çıkarılan 694 sayılı yasayı mercek altına almak yararlı olacaktır. Baskın Oran'ın da işaret ettiği üzere bu yasada göze çarpan iki olgu „idari takdir“ kavramının ve „karşılıklılık“ ilkelerinin ön plana çıkarılmış olduğudur.⁴⁰ Yeni yasa okulların kuruluşlarında „dilekçe sahiplerinin sayısı, okulun kurulmasını isteyen ilgililerin oturdukları yeri ve iki devlet arasındaki *karşılıklı* durum ilkesini dikkate alan *valilikçe tayin olunur.*“(m. 5/1b) denmekte, tamamen belirsiz bir düzenleme getirilmektedir. Yine yasanın yedinci maddesi ile azınlık okullarının eğitim kadrosunun oluşumu, bu okulların devlet memuru olmayan personelinin özlük işleri, Türkçe ve Yunanca ders saatleri ve okul programları, okul encümeninin yükümlülükleri, eğitimin hangi alfabe ile yapılacağı vb. konular Milli Eğitim ve Din Bakanlığı'nın kararına bırakılmıştır.

Yunanistan'ın azınlık eğitimine ilişkin olarak ortaya koyduğu bir başka uzun vadeli plan ise, azınlık eğitiminin Türkçe'nin tekelinden çıkarılması yönündedir. Yunanistan'ın ifadesine göre „çok farklı etnik kökenlerden gelen“ azınlığın eğitiminin Türkçe ile yapılmasının nedeni, azınlık dillerinden yalnız Türkçe'nin yazı dili olarak kullanılıyor olmasıdır.⁴¹ Büyük olasılıkla bu gerçekten hareketle Yunanistan tarafından bir SÖPA mezununa Yunanca-Pomakça sözlük hazırlanmış, pek tutmayan bir Pomakça süreli yayın çıkarılması yoluna gidilmiştir. Bu gelişmeler azınlık eğitiminde ileride bir çözüme yaratmak adına öncül adımlar gibi görünmektedir.^{42 43}

1965 yılından bu yana Türk öğretmen okulları mezunu formasyonlu öğretmen atamaları yapılmamaktadır. Bu durum azınlığın eğitim sorununu derinleştirmektedir.

---

⁴⁰ Oran,Baskın, **Yunanistan'ın Lozan İhlalleri**, SAEMK, (<http://www.saemk.org/yazdir.asp?id=15&dba=010>, bağlantı tarihi: 09.12.2004)

⁴¹ Republik Griechenland, **Griechenland in der Welt**, s. 78

⁴² Bölgenin kuzeyinde yaşayan ve kendilerini Türk olarak tanımlayan Pomaklara ayrı bir etnik bilinç kazandırmak üzere pek çok „yatırım yapan“ Yunanistan'ın bugüne dek ciddi sonuç vermeyen bu çabalarının, bundan sonra da çok ciddi bir etkisi olmayacaktır. Zira, çağın en etkili eğitim araçlarından televizyon, gelişen uydu teknolojisi sayesinde bölgenin her yerinde Türkçe izlenebilmektedir ve ayrı bir çalışmada ele alınacak olan „Yasak Bölge“ uygulamasıyla azınlığın geri kalanından izole edilerek, Türkçe ve Türk etnik bilincinden koparılmak istenen insanlar, kitle iletişim araçları vasıtasıyla çok daha iyi Türkçe öğrenebilmektedirler.

⁴³ Yunanistan'da bugün Tür adı ile kurulmuş dernekler yasaklanır, bunlar „olmayan bir azınlık sorunu“ yaratmakla itham edilirken, Gümülcine'de Pomak Araştırmaları Merkezi adlı bir kuruluş serbestçe faaliyet gösterebilmektedir.

Yunanistan Eğitim ve Din Bakanlığı ilkokullara azınlığın tepkili olduğu SÖPA ıkışlı öğretmenleri atamaktadır. SÖPA'lı öğretmenlerin yetersiz Türkçe bilgileri ve basit-bozuk konuşma seviyeleri öğrenci ve velilerden tepki almakta, bu öğretmenlerin dil kullanım düzeyleri Türk azınlık içinde ve öğrenciler arasında alay konusu olabilmektedir. Yunan eğitim sistemi içerisinde bir çıkıntı olarak duran, Lozan Antlaşması'na aykırı biçimde kurulmuş SÖPA'nın hiçbir azınlık eğitim sisteminde de örneği bulunmamaktadır. Kurumun ıslah edilmesi yönünde azınlıktan gelen talepler bugüne dek yanıt bulabilmiş değildir.

Azınlık ortaokul liselerinin iki olan sayısı azınlığın ihtiyacına cevap verebilmekten uzaktır. Bu nedenle yeni azınlık liselerinin kurulması gerekmektedir.